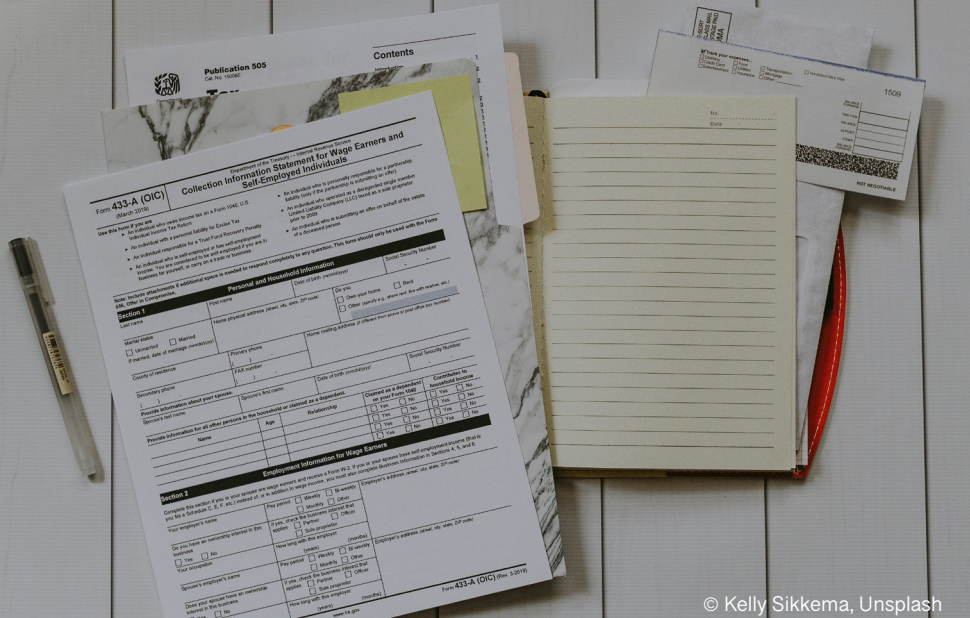

การศึกษาเปรียบเทียบ การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (PCA) ของศุลกากรไทยและหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศ

กันยายน 2568

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร
ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นางสาวบราลี รัตนปิตตะ
อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร)

นายกสิธรศรีรัฐ นิลพันธ์
อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายศุลกากร)

นางสาวณัฐพร โพธิ์ยอด
เลขาธิการเอก (ฝ่ายศุลกากร)

กองบรรณาธิการ

นายกรวีร์ ทองอินท์
เจ้าหน้าที่โครงการ Customs Policy
Monitoring Unit

จัดทำโดย

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร
ประจำสถานเอกอัครราชทูต
ณ กรุงบรัสเซลส์

Office of Customs Affairs
Royal Thai Embassy, Brussels

Drève du Remburcher 89
1170 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 660 5759
Email: thaicustoms@thaicustoms.be

ท่านผู้อ่านสามารถติดตาม
รายงานฉบับอื่น ๆ ได้ที่
<http://brussels.customs.go.th>
หัวข้อ: รายงานการศึกษา

สวัสดิ์คะ ท่านผู้อ่าน

ศุลกากรมีบทบาทที่ต้องปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและพลิกผันอย่างรวดเร็วของห่วงโซ่อุปทานโลก โดยศุลกากรต้องควบคุมการขนส่งสินค้า ปกป้องความมั่นคงของชาติ และจัดเก็บรายได้ให้ตรงตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ศุลกากรก็ต้องอำนวยความสะดวกทางการค้าด้วยการลดความซับซ้อนของพิธีการตรวจปล่อยและใช้หลักการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างครบถ้วนสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างสะดวกรวดเร็ว หน่วยงานศุลกากรหลายแห่งได้ตระหนักถึงบริบทการทำงานข้างต้น จึงได้ปรับใช้การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (Post-Clearance Audit: PCA) ซึ่งเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายของภาคธุรกิจ ภายหลังจากที่สินค้าได้ผ่านการตรวจปล่อยของศุลกากรมาแล้ว เพื่อช่วยเสริมประสิทธิภาพในการตรวจสอบและลดพิธีการตรวจสอบในขณะที่มีการนำเข้า

ศุลกากรไทยมีการดำเนินการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยโดยหน่วยงานหลักคือ กองตรวจสอบอากร (กตอ.) ซึ่งได้ดำเนินการ PCA ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยองค์การศุลกากรโลก (WCO) และมีโครงสร้างหน่วยงาน การบริหารทรัพยากรบุคคลและการฝึกอบรมอย่างมีแบบแผน อย่างไรก็ตาม ศุลกากรไทยยังสามารถพัฒนาการทำงานเพื่อให้ใช้ประโยชน์จากการดำเนินการ PCA ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของการพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบทางเอกสาร (Desk Audit) และการติดต่อประสานงานด้าน PCA ของหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานส่วนภูมิภาค

รายงานการศึกษานโยบายศุลกากรในต่างประเทศฉบับนี้ ขอนำเสนอการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยของศุลกากรไทยและหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศ ซึ่งเป็นเนื้อหาการศึกษาวิจัยของนางสาวปิยะวรรณ พันธุ์พีช นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ ผู้ได้รับทุนรัฐบาล (ทุน ก.พ.) เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การปฏิบัติงานในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยได้เปรียบเทียบการทำงานของศุลกากรไทยกับศุลกากรญี่ปุ่นและศุลกากรเบลีส เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินการ PCA ของศุลกากรไทยต่อไป

บราลี รัตนปิตตะ

สารบัญ

01

การศึกษาเปรียบเทียบการตรวจสอบ
หลังการตรวจปล่อย (PCA) ของบุคลากรไทย
และหน่วยงานบุคลากรต่างประเทศ 1

ที่มาของกรณีศึกษา

3

© pressfoto, Freepik

02

บริบทในภาพรวมของการดำเนินการ PCA 5

บุคลากรไทย	5
บุคลากรญี่ปุ่น	8
บุคลากรเบลลีช	11

© ThisisEngineering, Unsplash

03

การวิเคราะห์เปรียบเทียบและ
ข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรไทย 15

1. ขอบกฎหมาย	16
2. ระบบการบริหารความเสี่ยง	16
3. โครงสร้างของหน่วยงาน PCA	16
4. การดำเนินงาน PCA	17
5. การประสานงาน	17
6. การบริหารทรัพยากรบุคคลและการฝึกอบรม	18

การศึกษาเปรียบเทียบ การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (PCA) ของศุลกากรไทยและหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศ

การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (Post-Clearance Audit: PCA) เป็นหนึ่งในกระบวนการควบคุมทางศุลกากรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากเป็นเครื่องมือจัดเก็บรายได้และปราบปรามการฉ้อฉลรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่ขัดขวางกระบวนการตรวจปล่อยสินค้า ทั้งนี้ องค์การศุลกากรโลก (WCO) ได้ให้คำนิยาม PCA ว่าเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของภาคธุรกิจ ภายหลังจากที่สินค้าได้ผ่านการตรวจปล่อยของศุลกากรมาแล้ว โดยสามารถตรวจสอบจากระบบการซื้อขาย (Commercial System) สัญญาการขาย (Sale Contract) บันทึกหลักฐานทางการเงิน หลักฐานที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน จำนวนสินค้า และการตรวจสอบทรัพย์สินอื่น ๆ ของผู้ประกอบการ ซึ่งหน่วยงานศุลกากรหลายแห่งได้ดำเนินการ PCA ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีขอบเขตอำนาจ วิธีดำเนินการ และมีบริบททางการค้าและห่วงโซ่อุปทานที่แตกต่างกัน

หน่วยงานศุลกากรสามารถดำเนินการ PCA ต่อภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก รวมถึงภาคบริการที่เกี่ยวข้องภายในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายระบุไว้ กล่าวคือ ศุลกากรสามารถดำเนินการตรวจสอบผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ผลิต ตัวแทนออกของ ผู้ให้บริการบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Freight Forwarder) ผู้ให้บริการคลังสินค้า ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า (Carrier/Transporter) รวมไปถึงภาคการเงินและการประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออกสินค้า หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าการนำเข้า-ส่งออกนั้น ๆ เสี่ยงต่อการกระทำผิดและการฉ้อฉลทางศุลกากร

วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการดำเนินการ PCA คือ การตรวจสอบว่าใบขนสินค้าศุลกากร (Customs Declaration) ที่ผู้ประกอบการได้สำแดงในช่วงการนำเข้า-ส่งออกสินค้า มีความถูกต้องและปฏิบัติตามข้อกำหนดทางศุลกากรและข้อกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้วยการตรวจสอบระบบการทำงานภายในของผู้ประกอบการ การตรวจสอบบัญชี หลักฐานทางการค้า และการตรวจสอบสถานประกอบการ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- การตรวจสอบราคา ถิ่นกำเนิด และการจำแนกพิกัดของสินค้าว่ามีการสำแดงไว้อย่างถูกต้องและ/หรือได้ชำระอากรอย่างถูกต้องครบถ้วนหรือไม่
- การตรวจสอบว่าการนำเข้า-ส่งออกนั้น ๆ ได้ผ่านการควบคุมตรวจสอบตามระเบียบข้อห้ามนำเข้า-ส่งออก การขอใบอนุญาต การกำหนดปริมาณโควตา การนำเข้า-ส่งออก และอื่น ๆ
- การตรวจสอบเงื่อนไขการรับรองและการตรวจสอบเฉพาะของสินค้า อาทิ เอกสารการผ่านแดนสินค้าที่ได้รับการอนุมัติล่วงหน้า (Pre-Authenticated Transit Document) หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าสำหรับใช้สิทธิพิเศษ (Preferential Certificate of Origin) กระบวนการนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่มีความเรียบง่าย เป็นต้น
- การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliant Trader)

ถึงแม้ว่าการดำเนินการ PCA จะได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดทางศุลกากร ทั้งยังทำให้ระยะเวลาการตรวจปล่อย (Time Release) โดยเฉลี่ยมีความรวดเร็วมากขึ้น และสามารถตรวจสอบการฉ้อฉลได้อย่างละเอียด เนื่องจากเจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงหลักฐานและข้อมูลได้มากกว่า การตรวจสอบในระหว่างการตรวจปล่อยซึ่งอาจอยู่ภายใต้ความกดดันในการตรวจสอบใบขนสินค้าภายในระยะเวลาเวลาที่จำกัด แต่หน่วยงานศุลกากรหลายแห่งยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการดำเนินการ PCA ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดการวางยุทธศาสตร์และการสนับสนุนที่เหมาะสม อีกทั้งการดำเนินการ PCA ยังมีข้อจำกัดในการตรวจสอบการค้าอกระบบ (Informal Trade) เนื่องจากไม่มีหลักฐานการค้าอย่างเป็นแบบแผน

ในการนี้ นางสาวปิยะวรรณ พันธุ์พีช นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ สังกัดฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่ 2 ส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ผู้ได้รับทุนรัฐบาล (ทุน ก.พ.) เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การปฏิบัติงานในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (Post-Clearance Audit: PCA) ของศุลกากรไทยและหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศเพื่อการพัฒนาและการประยุกต์ใช้แนวทางการปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศกับบริบทของประเทศไทย” (The Comparative Studies of Post-Clearance Audit between Thai Customs and other Customs Administrations: Recommendations to benefits with Thai Customs) เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของการดำเนินการ PCA ของศุลกากรไทยและหน่วยงานศุลกากรในต่างประเทศ และนำเสนอข้อเสนอเพื่อการพัฒนาการดำเนินการ PCA ของศุลกากรไทยให้ดียิ่งขึ้น

ที่มาของกรณีศึกษา

การศึกษาวิจัยฉบับนี้เปรียบเทียบการดำเนินการ PCA ของศุลกากรไทยกับการดำเนินการ PCA ของ **ศุลกากรญี่ปุ่นและศุลกากรเบลลีซ** ในปัจจุบัน ศุลกากรไทย มีการวางระบบ PCA อย่างเป็นแบบแผนทั้งในด้านกฎหมาย การปฏิบัติการ การประสานงาน และการพัฒนาบุคลากร แต่ มักมีความท้าทายในการติดตามนโยบายและข้อกำหนดใหม่ ที่ปรับตามกฎหมายใหม่และมาตรฐานโลกที่เปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่อง ศุลกากรไทยจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวปฏิบัติ ที่ดีของประเทศอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทาง ที่ดำเนินการอยู่

ในขณะเดียวกัน **ศุลกากรญี่ปุ่น** มีการดำเนินการ PCA ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแม้ว่าศุลกากรญี่ปุ่นยังไม่เคย เผยแพร่ผลลัพธ์ความสำเร็จของการดำเนินการ PCA อย่างเป็นทางการ แต่การที่ศุลกากรญี่ปุ่นมีส่วนร่วมสำคัญ ในการพัฒนาเอกสารคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการ PCA ของ WCO (WCO Guidelines for Post-Clearance Audit) และมีบทบาทนำในการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการ ดำเนินการ PCA แก่หน่วยงานศุลกากรในภูมิภาค ต่าง ๆ ทั่วโลก ชี้ให้เห็นว่าศุลกากรญี่ปุ่นมีแนวปฏิบัติ ที่เป็นเลิศและเหมาะสมต่อการนำมาเป็นกรณีศึกษา

ในทางตรงกันข้าม แนวปฏิบัติของ **ศุลกากรเบลลีซ** มีความน่าสนใจในฐานะกรณีศึกษาการดำเนินการ PCA ในขั้นแรกเริ่ม (Infancy Stage) เนื่องจากยังมีข้อจำกัด ในทางกฎหมายและขีดความสามารถของบุคลากร ทั้งนี้ ศุลกากรเบลลีซได้จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินการ PCA และกำลังอยู่ในกระบวนการอนุมัติ ในระหว่างนี้ ศุลกากรเบลลีซจึงยังไม่สามารถดำเนินการ PCA ได้อย่างเต็มรูปแบบ แต่สามารถดำเนินการกระบวนการที่ชื่อว่า “การตรวจสอบหลังการควบคุม (Post Control Verification)” เพียงเท่านั้น

ในการนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบการดำเนินการ PCA ของหน่วยงานทั้ง 3 แห่ง ในหลายด้าน ได้แก่

1. ขอบกฎหมาย

การมีกฎหมายที่ให้อำนาจศุลกากรในการดำเนินการ PCA และเข้าถึงเอกสารและหลักฐานของผู้นำเข้า –ส่งออกได้ในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม ถือเป็นรากฐาน สำคัญของการดำเนินการ PCA ที่มีประสิทธิภาพ

2. ระบบการบริหารความเสี่ยง

การดำเนินการ PCA มักดำเนินการตามหลักบริหาร ความเสี่ยง กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะเลือกตรวจสอบผู้ประกอบการ ที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระและเสริม ขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนการตรวจสอบ ผลการบริหารความเสี่ยงที่มีความแม่นยำจะส่งผลให้ผลลัพธ์ ของการดำเนินการ PCA ดียิ่งขึ้น

3. โครงสร้างของหน่วยงาน PCA

การจัดโครงสร้างหน่วยงานที่เอื้อให้เจ้าหน้าที่มี ความคล่องตัวและมีระบบสนับสนุนทางภาษีที่ดี ช่วย ให้สามารถตรวจสอบหลักฐานและการกระทำผิดได้อย่าง ทั่วถึง

4. การดำเนินงาน PCA

เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน PCA มักดำเนินการ ตรวจสอบผู้ประกอบการใน 2 แนวทางหลัก คือ การตรวจสอบ ณ สถานที่ประกอบการ (On-site Audit) และการตรวจสอบ ทางเอกสาร (Desk Audit) ซึ่งแต่ละหน่วยงานมักมีเทคนิค หรือความถนัดเฉพาะทางในการตรวจสอบที่แตกต่างกัน

5. การประสานงาน

หน่วยงาน PCA จำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในกรมศุลกากร ไปจนถึงการติดต่อกับหน่วยงานที่ดูแลมาตรฐานการนำเข้า-ส่งออกสินค้า หน่วยงานพาณิชย์ กรมการค้าภายใน หน่วยงานจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่ม และอื่น ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงหลักฐานและตรวจสอบการทำงานของผู้ประกอบการได้ละเอียดและครอบคลุมที่สุด การมีกรอบด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เป็นแบบแผนจึงมีความจำเป็น

6. การบริหารทรัพยากรบุคคลและการฝึกอบรม

การดำเนินการ PCA ส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการด้วยเจ้าหน้าที่ แม้จะเริ่มมีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยคัดกรองหลักฐานมากขึ้น แต่ประสิทธิภาพของการดำเนินการ PCA ในปัจจุบันยังคงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ การจัดสรรบุคลากรที่เหมาะสม มีจำนวนเพียงพอ และมีระบบการฝึกฝนให้เจ้าหน้าที่มีทักษะการสังเกต และมีความรู้เท่าทันกฎระเบียบใหม่ ๆ รวมไปถึงการออกแบบรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการ PCA

บริบทในภาพรวม ของการดำเนินการ PCA

1. สุลการไทย

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยของสุลการไทย คือ กองตรวจสอบอากร (กตอ.) กรมสุลการ ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2545 (2002) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางหรือมาตรการด้านการตรวจสอบการเก็บอากรและสิทธิประโยชน์ทางอากร จัดเก็บและตรวจสอบเอกสารหลังผ่านพิธีการสุลการ ตรวจสอบพิกัตอัตราสุลการและการขอรับสิทธิประโยชน์ทางอากร ไปจนถึงการตรวจสอบบันทึกบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำของเข้าหรือส่งออก ณ ที่ทำการ ของผู้นำเข้า ผู้ส่งออก และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะการทำงานในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ขอกกฎหมาย

อธิบดีกรมสุลการมีอำนาจ สิทธิ และความรับผิดชอบในการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ในกองตรวจสอบอากรสามารถตรวจสอบการทำงานและเอกสารของ ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ขอกกฎหมายยังระบุให้ผู้ประกอบการต้องเก็บเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี นับตั้งแต่วันที่นำเข้า-ส่งออก หากผู้ประกอบการได้ปิดกิจการลง ผู้รับผิดชอบต้องมีการเก็บเอกสารไว้เป็นเวลา 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ปิดกิจการ ทั้งนี้ อธิบดีกรมสุลการยังเป็นผู้กำหนดกฎแนวทางจัดการ และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและหลักฐาน โดยเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ณ สถานที่ทำการของผู้ประกอบการ

1.2 ระบบการบริหารความเสี่ยง

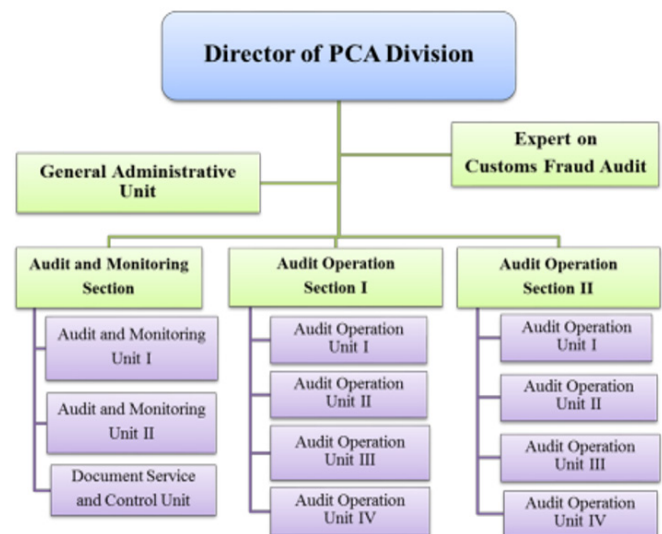
กรมศุลกากรมีระบบการบริหารความเสี่ยงทั้งในระดับยุทธศาสตร์ภาพรวม ระดับกลยุทธ์เฉพาะส่วน และระดับปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **ระดับยุทธศาสตร์ระยะยาว** กองยุทธศาสตร์และแผนงาน (กยพ.) กรมศุลกากร ได้จัดทำระบบบริหารความเสี่ยงระดับชาติซึ่งมีเทคนิคระบุเป้าหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ประกอบการ (ปริมาณการค้า ประวัติการชำระอากร และอื่น ๆ) นอกจากนี้ กรมศุลกากรยังสามารถตรวจสอบข้อมูลของผู้นำเข้า-ส่งออก ในระบบการลงทะเบียนและระบบสิทธิประโยชน์
- **ระดับกลยุทธ์เฉพาะส่วน** กองตรวจสอบอากรใช้ระบบบริหารความเสี่ยงระดับชาติในการศึกษาข้อมูลของผู้ประกอบการ และดำเนินการประเมินความเสี่ยงเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Compliance Level) ของผู้ประกอบการว่ามีความเสี่ยงสูงหรือต่ำและต้องได้รับการตรวจสอบหรือไม่
- **ระดับปฏิบัติการ** เจ้าหน้าที่ PCA ปรึบใช้การบริหารความเสี่ยงในหลายแนวทาง ดังนี้
 - เจ้าหน้าที่นำผลการประเมินความเสี่ยงมาคัดเลือกผู้ประกอบการที่ต้องได้รับการตรวจสอบ และใช้การหากลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงประเด็น (Issue-focused Targeting) เช่น การมุ่งเน้นตรวจสอบความเสี่ยงในประเด็นการฉ้อฉลด้านราคา (Valuation Fraud) การฉ้อฉลด้านถิ่นกำเนิดสินค้า (Origin Fraud) และอื่น ๆ เพื่อกำหนดขอบเขตและเสริมประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่
 - การคัดเลือกผู้ประกอบการจากระบบฐานข้อมูลการข่าวทางศุลกากร (Customs Intelligence System: CIS) และศูนย์ข้อมูลการข่าวทางศุลกากร (Customs Intelligence Center: CIC) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์จากข้อมูลที่หลากหลายและทันต่อเหตุการณ์

- กองตรวจสอบอากรจะดำเนินการตรวจสอบผู้ประกอบการ 4-6 ครั้ง ต่อเดือน ซึ่งสามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ในแต่ละเดือน
- อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ PCA บางส่วนยังขาดประสบการณ์ในการตรวจสอบ และพหุความท้าทายในการหาความผิดปกติในเอกสาร จึงทำให้การดำเนินการ PCA ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ หน่วยงานยังไม่มีกำหนดฐานข้อมูลระดับการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance level) ของผู้นำเข้า-ส่งออก ที่สอดคล้องกับมาตรฐานของ WCO

1.3 โครงสร้างของหน่วยงาน PCA

กองตรวจสอบอากรเป็นหน่วยงานหลักของศุลกากรไทยในการดำเนินการ PCA ทั้งนี้ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจปล่อยสินค้า เช่น สำนักงานศุลกากรท่าเรือ สำนักงานศุลกากรท่าอากาศยาน และสำนักงานศุลกากรส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ก็มีฝ่ายทบทวนหลังการตรวจปล่อยที่สามารถดำเนินการ PCA ได้อย่างเป็นเอกเทศ โดยไม่ขึ้นตรงต่อกองตรวจสอบอากร

ในปัจจุบัน มีเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ปฏิบัติงานประจำกองตรวจสอบอากร ณ กรมศุลกากร จำนวน 134 ราย โดยแบ่งการทำงานออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ 1. ส่วนตรวจสอบและติดตาม 2. ส่วนปฏิบัติการตรวจสอบที่ 1 และ 3. ส่วนปฏิบัติการตรวจสอบที่ 2 ทั้งนี้ ส่วนปฏิบัติการตรวจสอบที่ 1 และ 2 เป็นส่วนที่รับผิดชอบการดำเนินการ PCA โดยตรง โดยแต่ละส่วนมีฝ่ายปฏิบัติการตรวจสอบ 4 ทีม ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทีมละ 9-10 ราย

เป็นที่น่าสังเกตว่ากองตรวจสอบอากรไม่มีหน่วยงานประมวลข้อมูลการข่าวของตนเอง แต่อาศัยข้อมูลจาก CIC ที่ทำหน้าที่ประมวลข้อมูลการข่าวให้กับทั้งกรม ซึ่งถือเป็นอุปสรรคของการดำเนินการ PCA เนื่องจากข้อมูลการวิเคราะห์ความเสี่ยงจาก CIC ถูกจัดทำขึ้น เพื่อใช้สำหรับการบริหารความเสี่ยงของข้อมูลในภาพรวมและอาจขาดข้อมูลที่จำเป็นต่อการดำเนินการ PCA

1.4 การดำเนินงาน PCA

ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เจ้าหน้าที่ PCA สามารถดำเนินการตรวจสอบ ณ สถานที่ประกอบการ (On-site Audit) และการตรวจสอบทางเอกสาร (Desk Audit) ซึ่งทีม PCA สามารถร้องขอให้ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก ส่งหลักฐานและเอกสารเพื่อช่วยสนับสนุนการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ได้

© iwat1929, Freepik

1.5 การประสานงาน

การแบ่งปันข้อมูลและผลการตรวจสอบ PCA ระหว่างกองตรวจสอบอากร (กตอ.) และหน่วยงานภายในกรมศุลกากรอื่น ๆ เช่น กองมาตรฐานพิกัดอัตราศุลกากร (กพก.) กองมาตรฐานพิธีการและราคาศุลกากร (กมพ.) และ กองกฎหมาย (กกม.) ยังมียุ่อย่างจำกัด เนื่องจากทุกหน่วยงานมีภารกิจหลักที่สำคัญและต้องรับผิดชอบปริมาณงานที่สูงอยู่แล้ว ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการรายงานผล PCA (PCA Report) ที่ต้องได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันความถูกต้อง

ทั้งนี้ กรมศุลกากรยังมีการติดต่อกับหน่วยงานภายนอกในบางโอกาส โดยเฉพาะกรมสรรพากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีและภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) อื่น ๆ เพื่อหารือเรื่องหลักการและข้อกฎหมาย ทั้งนี้ ยังไม่มีระเบียบอย่างเป็นทางการที่กำหนดให้หน่วยงานศุลกากรต้องแลกเปลี่ยนข้อมูล PCA กับหน่วยงานรัฐอื่น ๆ แต่กรมศุลกากรได้พยายามเสริมสร้างกรอบความร่วมมือกับกรมสรรพากรอย่างต่อเนื่อง (Customs and Tax Cooperation)

ในส่วนการประสานงานกับภาคธุรกิจ กองตรวจสอบอากรได้เปิดโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว (One Stop Service) เพื่อให้ผู้นำเข้าที่ชำระอากรไม่ครบถ้วนโดยไม่มีเจตนา สามารถชำระอากรเพิ่มเติมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยผู้ประกอบการสามารถส่งหนังสือแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการและแนบเอกสารเพิ่มเติมเพื่อขอชำระอากรเพิ่มเติมได้ในขั้นตอนเดียว อย่างไรก็ตาม ศุลกากรไทยยังไม่มีแพลตฟอร์มให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงระเบียบและนโยบายด้าน PCA ส่งผลให้การดำเนินการ PCA บางส่วนไม่สอดคล้องกับการทำงานของภาคธุรกิจ

1.6 การบริหารทรัพยากรบุคคล และการฝึกอบรม

กองบริหารทรัพยากรบุคคล (กบท.) รับผิดชอบการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ PCA ซึ่งคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบัญชี รวมถึงมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ PCA โดยมีการระบุหน้าที่ของผู้บริหารระดับอาวุโสและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ ศุลกากรไทยมีนโยบายปรับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ทุก ๆ 3-4 ปี แต่มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน

ถึงแม้ว่าสถาบันวิทยาการศุลกากร (Customs Academy) จะได้จัดหลักสูตรฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ PCA และมีการริเริ่มหลักสูตรเฉพาะทางตามความต้องการของศุลกากรไทย ซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นกรณีพิเศษจากองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ PCA ยังควรต้องเพิ่มพูนทักษะด้วยตนเองผ่านแพลตฟอร์มสังคมการเรียนรู้ของ WCO (Customs Learning and Knowledge Community: CliKC!) เพื่อให้ทันต่อความรู้และทักษะใหม่ ๆ ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

©Jcomp, Freepik

2. ศุลกากรญี่ปุ่น

ศุลกากรญี่ปุ่นมีการจัดทำระบบประเมินตนเอง (Self-assessment System) ในปี 2509 (1966) ต่อมา ได้จัดตั้งระบบการทำงาน PCA ในปี 2511 (ค.ศ. 1968) เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการตรวจสอบผู้ประกอบการและจัดเก็บรายได้ที่ขาดหายไป (Revenue Loss) ภายหลังจากการตรวจปล่อยสินค้า ในปัจจุบัน การดำเนินการ PCA ของศุลกากรญี่ปุ่นถือเป็นการดำเนินการ PCA ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งมีการรายงานการจัดเก็บอากรที่ขาดด้วยการดำเนินการ PCA ได้มากถึง 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปีงบประมาณ ค.ศ. 2012 (พ.ศ. 2555) โดยมีข้อมูลด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ขอบกฎหมาย

ศุลกากรญี่ปุ่นมีขอบเขต PCA ที่ให้อำนาจและหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ใน 3 ประเด็น ได้แก่

- อำนาจในการดำเนินการ PCA** ซึ่งเจ้าหน้าที่ PCA สามารถดำเนินการตรวจสอบและขอเอกสารจากผู้ถูกตรวจสอบ (Auditee) และผู้ถูกตรวจสอบก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ยังสามารถดำเนินการ PCA ตามความสมัครใจของผู้ประกอบการได้ด้วย หากทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกัน และผู้ประกอบการพร้อมที่จะให้ความร่วมมือดังกล่าว
- ข้อบังคับในเรื่องการจัดเก็บเอกสารทางบัญชีและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Bookkeeping Obligation)** กำหนดให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลทางการค้าที่ได้จากผู้ประกอบการในระหว่างการดำเนินการ PCA และผู้ประกอบการมีหน้าที่เก็บรักษาบัญชีและเอกสารทางการค้าไว้ในระยะเวลาที่กำหนด

3. **ข้อกำหนดด้านการอุทธรณ์** ระบุให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการตรวจสอบอย่างโปร่งใส โดยต้องแจ้งเตือนผู้ประกอบการและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้ถูกตรวจสอบสามารถยื่นขอคำอธิบายผลการตรวจสอบเพิ่มเติม หากไม่พึงพอใจกับคำอธิบาย จะมีสิทธิยื่นขออุทธรณ์ผลการตรวจสอบ

2.2 ระบบการบริหารความเสี่ยง

การดำเนินการ PCA ของศุลกากรญี่ปุ่นใช้ระบบบริหารความเสี่ยงสำหรับการควบคุมทางศุลกากรส่วนกลาง โดยแยกประเภทผู้นำเข้าเป็นสองกลุ่ม คือ ผู้นำเข้าที่มีความเสี่ยงสูงและผู้นำเข้าที่มีความเสี่ยงต่ำจากการประเมินความน่าจะเป็นในการกระทำผิด (Likelihood) และความเสี่ยงด้านรายได้ (Potential Revenue Risk) ทั้งนี้หน่วยงาน PCA ยังมีการประเมินความเสี่ยงด้วยวิธีการเจาะจงที่เรียกว่า “Trader Focused Method” มีการตรวจสอบทั้งผู้นำเข้ากลุ่ม Profiled Importers ซึ่งมีประวัติข่าวกองและข้อมูลการตรวจสอบมาก่อน และผู้นำเข้าทั่วไปที่ไม่เคยมีประวัติการตรวจสอบด้วยวิธีเจาะจงอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อเลือกผู้ประกอบการที่มีมูลเหตุอันควรให้ได้รับการตรวจสอบอย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ หน่วยงาน PCA ยังมีกระบวนการคัดเลือกผู้ถูกตรวจสอบเฉพาะจากกลุ่มผู้นำเข้าที่สำแดงสินค้าผิดพลาด (Misdeclaration Importer) ด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่

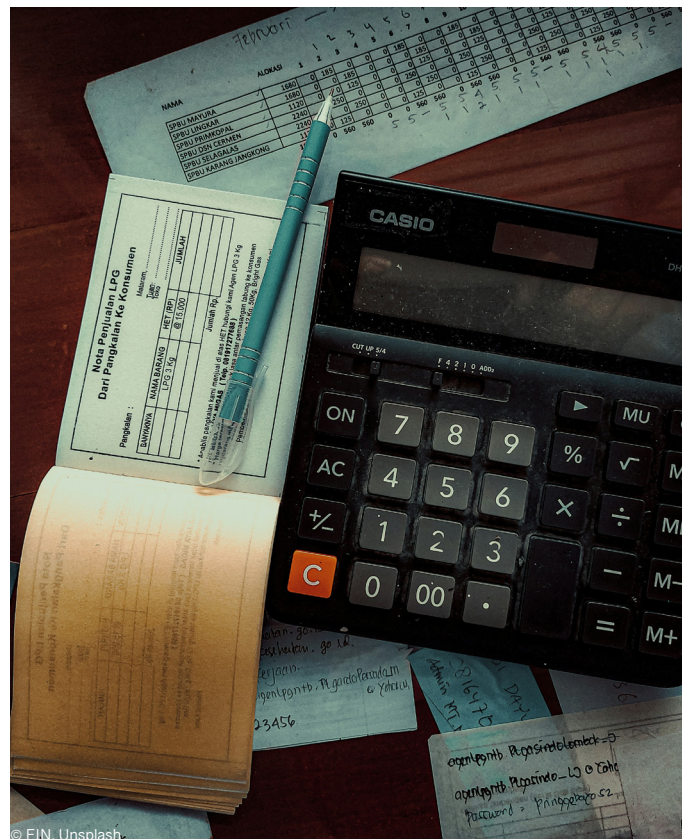
1. **การคัดกรองด้วยเงื่อนไขเบื้องต้น (Pre-condition)** คือ การเลือกกลุ่มผู้นำเข้าที่แสดงบัญชีราคาต่ำ (Undervalued Invoice) ผู้นำเข้าซื้อสินค้าที่หลากหลายในเวลาพร้อม ๆ กัน การไม่มีข้อมูลสถานประกอบการถาวรและมีการเปลี่ยนชื่อผู้นำเข้าบ่อยครั้ง

2. **การตั้งสมมติฐาน (Assumption)** คือ การคาดการณ์ว่าผู้นำเข้าที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการจงใจหลีกเลี่ยงอากร จึงอนุมานได้ว่าจำนวนรายได้ที่เก็บได้จากอากรและภาษีมูลค่าเพิ่มในปีนั้น ๆ ไม่สามารถแสดงถึงปริมาณการค้าที่แท้จริง

3. **กระบวนการเจาะกลุ่มเป้าหมาย (Targeting)** คือ การใช้วิธีการคัดกรองข้อมูลจากผู้นำเข้า (Trader Focused Method) ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อหากลุ่มผู้นำเข้าที่มีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดมากที่สุด

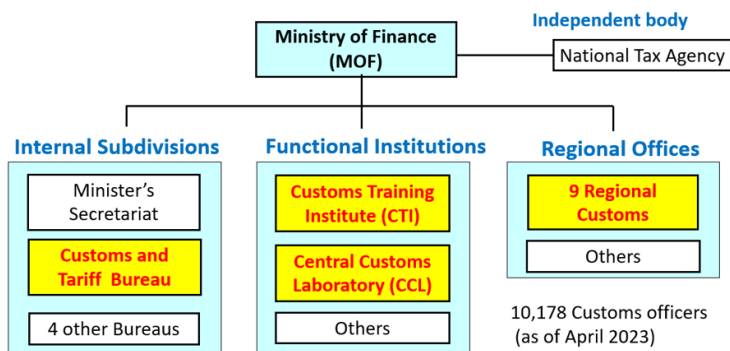
4. **การจัดทำประวัติผู้นำเข้า (Importer Profile)** คือ การจัดทำแฟ้มข้อมูลของผู้นำเข้าที่รวบรวมข้อมูลประวัติการนำเข้า-ส่งออก ข้อมูลข่าวกองจากฐานข้อมูลการข่าวทางศุลกากร (Customs Intelligence System: CIS) และข้อมูลข่าวกองที่ส่งมาจากหน่วยงานที่อยู่บริเวณพรมแดน (Frontline)

5. **การวิเคราะห์ความน่าจะเป็น (Likelihood)** คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากหลากหลายแหล่งเพื่อกำหนดกลุ่มผู้นำเข้าที่มีความน่าจะเป็นในการจงใจหลีกเลี่ยงอากรมากที่สุด เพื่อคัดเลือกมาเป็นกลุ่มผู้ถูกตรวจสอบในการดำเนินการ PCA ต่อไป

2.3 โครงสร้างของหน่วยงาน PCA

สำนักงานศุลกากรและพิกัตอัตราศุลกากร (Customs and Tariff Bureau) เป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหารภายใน (Internal Subdivision) ของกระทรวงการคลังญี่ปุ่น ซึ่งควบคุมดูแลสำนักงานศุลกากรส่วนภูมิภาคทั้งหมด 9 แห่ง ทั้งนี้ ทุกสำนักงานส่วนภูมิภาคจะมีหน่วยงาน PCA ประจำสำนักงาน ซึ่งมีระบบการบริหาร การสนับสนุน การประสานงาน และการตรวจสอบในพื้นที่ที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ PCA รวมทั้งหมดประมาณ 500 ราย

2.4 การดำเนินงาน PCA

การดำเนินงาน PCA ของศุลกากรญี่ปุ่น แบ่งออกได้เป็น 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การแจ้งเตือนการตรวจสอบ (Notification of Audit)

- การแจ้งให้ผู้ถูกตรวจสอบทราบถึงระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ ช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ รายการบัญชีและเอกสารที่จำเป็น ไปจนถึงชื่อของคณะเจ้าหน้าที่
- เจ้าหน้าที่ PCA สามารถทำการตรวจสอบโดยไม่แจ้งเตือนผู้ประกอบการได้ หากมีเหตุอันควรให้เชื่อว่า ผู้ถูกตรวจสอบอาจจะไม่ให้ความร่วมมือ

2. การค้นคว้าก่อนการตรวจสอบ (Pre-Audit Research)

- การทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมูลเหตุและประเภทความเสี่ยงในการตรวจสอบนั้น ๆ โดยศึกษาข้อมูลการนำเข้า-ส่งออก ข้อมูลการขอคำวินิจฉัยพิกัตอัตราศุลกากร ข้อมูลด้านการประเมินราคาศุลกากร และข้อมูลอื่น ๆ อย่างครอบคลุม
- ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จะถูกนำไปประกอบการวางแผนการดำเนินการ PCA ในครั้งต่อไป

3. การดำเนินการตรวจสอบ (Field Audit)

- เริ่มดำเนินการตรวจสอบด้วยการประชุมและตรวจสอบเอกสารและบัญชี จากนั้นจึงเข้าตรวจสอบในสถานประกอบการ
- การใช้บริการผู้ตรวจสอบบัญชีภายนอกเพื่อตรวจสอบกิจการของผู้ซื้อสินค้า ผู้ประกอบการคนกลาง ธนาคาร และภาคส่วนอื่น ๆ

4. การประชุมหารือ (Formal Meeting)

- การประชุมเพื่อนำเสนอผลการตรวจสอบกับผู้ประกอบการ เพื่อหาข้อสรุป
- การให้คำแนะนำและหารือเพื่อขจัดเหตการณ์ที่ขาดไปจากความผิดปกติ (Irregularity) รูปแบบต่าง ๆ

5. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น (Liaison with Other Units)

- การปรึกษากับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ฝ่ายกฎหมาย ผู้เชี่ยวชาญด้านพิกัตอัตราศุลกากร ผู้เชี่ยวชาญด้านราคาศุลกากร และผู้เชี่ยวชาญด้านถิ่นกำเนิด เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
- การส่งมอบผลการตรวจสอบให้ฝ่ายสืบสวนในกรณีที่พบว่าเป็นการฉ้อฉล

6. การรายงานผลภายหลังการตรวจสอบ (Reporting)

- การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบที่ระบุข้อสรุปของความผิดปกติและมูลค่าของอากรที่มีการชำระเพิ่มเติม
- การนำเสนอรายงานให้แก่ผู้ประกอบการและเปิดโอกาสให้เสนอการแก้ไขหากพบจุดที่ผิดพลาด

2.5 การประสานงาน

ศุลกากรญี่ปุ่นมีกลไกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในขั้นตอนที่ 5 ของข้อ 2.4 กล่าวคือ ฝ่าย PCA จะติดต่อประสานงานเพื่อปรึกษาผลการตรวจสอบกับหน่วยงานที่ดูแลประเด็นทางเทคนิค และจะส่งมอบการตรวจสอบให้แก่ฝ่ายป้องกันและปราบปรามหากพบว่าเป็นการฉ้อฉล เพื่อเริ่มดำเนินกระบวนการสอบสวนอย่างเป็นทางการ

2.6 การบริหารทรัพยากรบุคคลและการฝึกอบรม

ศุลกากรญี่ปุ่นมีสถาบันฝึกอบรมทางศุลกากร (Customs Training Institution: CTI) รับผิดชอบการออกแบบและจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในด้านต่าง ๆ โดยในส่วนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ CTI จะประสานงานและส่งแบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการสำนักงานศุลกากรส่วนภูมิภาคทั้งหมด 9 แห่ง เพื่อออกแบบหลักสูตรการอบรมที่เหมาะสมกับความต้องการมากที่สุด มักมีโครงสร้างการฝึกอบรมรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่ของฝ่าย PCA เน้นการสร้างพื้นฐานสำหรับการดำเนินการ PCA ความปลอดภัยของข้อมูล แนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ความรู้พื้นฐานเรื่องราคาศุลกากร กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตามระดับประสบการณ์ ในระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง ซึ่งจะถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่แต่ละกลุ่ม
- การนำเสนอกรณีการตรวจสอบที่มีผลลัพธ์ยอดเยี่ยม
- การจัดพิธีเชิดชูเกียรติและมอบเงินรางวัลแก่ทีมเจ้าหน้าที่ PCA
- การสนับสนุนการศึกษาระดับปริญญาโทเรื่องระบบภาษีอากร

- การแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่กับหน่วยงานภาษีแห่งชาติ (National Tax Agency)
- การบรรยายพิเศษจากหน่วยงานภาษีแห่งชาติเพื่ออธิบายประเด็นเฉพาะ เช่น หลักฐานทางการเงิน และระบบภาษีการบริโภค (Consumption Tax)¹ ในภาพรวม

3. ศุลกากรเบลีซ

ศุลกากรเบลีซ (Belize Customs and Excise Department) ยังไม่มีการดำเนินการ PCA อย่างเป็นทางการ เนื่องจากยังขาดข้อกำหนดที่มารองรับอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้ประกอบการอย่างเต็มรูปแบบ แต่มีกระบวนการที่ชื่อว่า “การตรวจสอบหลังการควบคุม (Post Control Verification)” ซึ่งเน้นการตรวจสอบใบขนสินค้ามากกว่าการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานทางการค้าอย่างครอบคลุม

3.1 ขอบกฎหมาย

ศุลกากรเบลีซยังไม่มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผู้ประกอบการด้วยการดำเนินการ PCA ซึ่งแม้ว่ากฎหมายอากรศุลกากรและภาษีสรรพสามิต ปี ค.ศ. 2011 จะมีข้อบทที่มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถเข้าถึงสถานประกอบการและดำเนินการตรวจสอบเอกสารของผู้ประกอบการได้ แต่ยังไม่มียกกฎหมายเพื่อใช้บังคับข้อบทดังกล่าว และไม่มีข้อกำหนดที่กำหนดบทลงโทษผู้ประกอบการที่ปฏิเสธการเข้าตรวจสอบของเจ้าหน้าที่

¹ ภาษีการบริโภค (Consumption Tax) ประกอบด้วยภาษี 3 ประเภทหลัก คือ ภาษีการขาย (Sales Tax) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value-added Tax: VAT) และ ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) ซึ่งภาษีการบริโภคนี้ถือเป็นช่องทางสำคัญในการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลทั่วโลก

ในช่วงที่ผ่านมา ศุลกากรเบลีซได้พยายามแก้ไขข้อจำกัดนี้ด้วยการลงพื้นที่ตรวจสอบผู้ประกอบการร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลภาษีการขายทั่วไปและภาษีรายได้ (General Sales Tax and Income Tax Department) เพื่อให้สามารถดำเนินการตรวจสอบหลักฐานของผู้ประกอบการซึ่งส่งผลให้มีการเรียกเก็บอากรที่ขาดหายไปได้ ทั้งนี้ผู้ประกอบการหลายรายยังคงปฏิเสธที่จะชำระอากรที่ขาดเหล่านี้ เนื่องจากยังไม่มีข้อกฎหมายที่กำหนดให้สามารถเรียกเก็บเงินจากผู้ประกอบการหลังการตรวจสอบได้ สิ่งที่ได้ว่าศุลกากรเบลีซยังคงขาดกฎหมายที่รองรับการใช้นโยบายการดำเนินการ PCA ในหลายประเด็น จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการ PCA ได้ ทั้งนี้ ศุลกากรเบลีซได้บรรลुर่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ PCA แล้ว และกำลังอยู่ในกระบวนการอนุมัติ

3.2 ระบบการบริหารความเสี่ยง

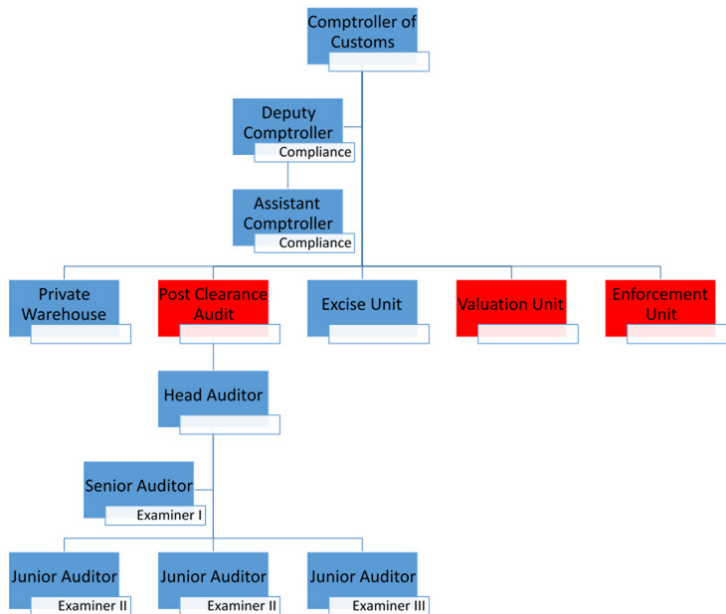
ศุลกากรเบลีซไม่มีนโยบายที่กำหนดทิศทางการบริหารความเสี่ยงขององค์กร และไม่มีคณะกรรมการที่กำหนดยุทธศาสตร์ในด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Strategy) ทั้งนี้ หน่วยงานด้านการบริหารความเสี่ยงของศุลกากรเบลีซอาศัยข้อมูลจากระบบข้อมูลศุลกากรอัตโนมัติ (Automated System for Customs Data: ASYCUDA) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) สำหรับบริหารความเสี่ยงและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการเปิดตรวจสอบสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ศุลกากรเบลีซไม่มีกระบวนการตรวจสอบว่าผลการเปิดตรวจสอบและตรวจสอบทั้งหมดถูกรายงานเข้าในระบบหรือไม่ และไม่มีกฎที่ระบุให้เจ้าหน้าที่ต้องรายงานผลข้อมูลดังกล่าว

นอกจากนี้ หน่วยงาน PCA รายงานว่าเจ้าหน้าที่ทำการเปลี่ยนช่องการตรวจปล่อยสำหรับการตรวจสอบสินค้าด้วยตนเองบ่อยครั้ง (Manual Rerouting) โดยเปลี่ยนสินค้าที่ระบบ ASYCUDA กำหนดมาให้ผ่านช่องสี่เหลี่ยม (สินค้าที่ต้องผ่านกระบวนการตรวจปล่อยและการตรวจสอบเอกสารก่อนการนำเข้า) ให้เป็นสินค้าช่องสี่ฟ้า (สินค้าที่สามารถผ่านการตรวจปล่อยได้โดยอัตโนมัติ แต่จะต้องได้รับการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย) โดยไม่ได้แจ้งข้อมูลเหล่านี้ให้หน่วยงาน PCA ทราบ และยังพบว่าเจ้าหน้าที่อนุญาตให้สินค้าที่ระบบ ASYCUDA ยังประเมินความเสี่ยงไม่เสร็จสมบูรณ์ผ่านการนำเข้าได้ด้วยช่องสี่ฟ้าโดยไม่แจ้งข้อมูลให้ฝ่าย PCA ทราบเช่นกัน จึงเสมือนว่าสินค้าเหล่านี้ไม่ต้องได้รับการตรวจสอบใด ๆ ในระหว่างการนำเข้า ถือเป็นความเสี่ยงต่อการคอร์รัปชันและส่งผลให้ไม่สามารถจัดเก็บอากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 โครงสร้างของหน่วยงาน PCA

หน่วยงาน PCA ของศุลกากรเบลีซตั้งอยู่ที่สำนักงานใหญ่ ภายใต้การบังคับบัญชาของรองอธิบดีฝ่ายการปฏิบัติตามกฎหมาย (Assistant Comptroller for Compliance) ประกอบไปด้วย หัวหน้าผู้ตรวจสอบ 1 ตำแหน่ง นักตรวจสอบอาวุโส 1 ตำแหน่ง และนักตรวจสอบปฏิบัติการ 3 ตำแหน่ง ซึ่งยังคงมีระบบการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพในช่วงที่ผ่านมา ฝ่าย PCA ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบผู้ประกอบการ 26 ราย ที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ Trusted Trader Programme (TTP) ว่ามีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดหรือไม่ ปรากฏว่า ฝ่าย PCA พบกับข้อจำกัดหลายประการจนไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบได้

ถึงแม้ว่าหน่วยงานจะเริ่มโครงการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายโดยสมัครใจ (Voluntary Compliance Programme) มาตั้งแต่ปี 2558 (2015) แต่หน่วยงานก็ยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการ PCA เพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การขาดการกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้ส่งผลให้ฝ่าย PCA มีบทบาทเฉพาะการตรวจสอบการโอนและหลักฐานต่าง ๆ ของผู้ประกอบการที่ได้รับแจ้งว่ามีความเสี่ยง แต่ยังมีบทบาทที่จำกัดในการอำนวยความสะดวกการค้าและการจัดเก็บอากรที่ขาด

3.4 การดำเนินงาน PCA

การดำเนินการ PCA ของศุลกากรเบลีซแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การวางแผนการตรวจสอบ

หน้าที่หลักของฝ่าย PCA คือ การตรวจสอบข้อมูลการนำเข้าสินค้าทั้งหมดที่ผ่านช่องสี่ฟาล์วหน้า (สินค้าที่สามารถผ่านการตรวจปล่อยได้โดยอัตโนมัติ แต่จะต้องได้รับการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย) และการสุ่มเลือกสินค้าที่นำเข้าผ่านช่องทางสีเขียว (สินค้าที่ผ่านการนำเข้าแบบอัตโนมัติและไม่จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย) แต่หน่วยงานไม่มีการกำหนดแผนงานและเป้าหมายสำหรับช่วงเวลาต่าง ๆ จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมประสิทธิภาพของการตรวจสอบได้

ฝ่าย PCA จะคัดเลือกกรณีที่มีความเสี่ยงจากการตรวจสอบเบื้องต้นเหล่านี้ เพื่อนำไปตรวจสอบเพิ่มเติม ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่ประสบกับความท้าทายในการตรวจสอบหลักฐานและผู้ประกอบการในเชิงลึกเนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมาย การบริหารความเสี่ยง และการขาดทักษะที่จำเป็นของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะทักษะในการค้นหาเอกสารในสถานประกอบการ และทักษะการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ส่งมาจากระบบของผู้ประกอบการโดยตรง จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและฝึกฝน

อีกหนึ่งความท้าทายของการดำเนินการ PCA คือ นโยบายการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องเปลี่ยนบทบาทและหน่วยงานที่รับผิดชอบทุก ๆ 2 ปี จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถสั่งสมประสบการณ์ที่เพียงพอในการตรวจสอบ และเป็นอุปสรรคในการดำเนินการตรวจสอบที่อาจใช้ระยะเวลานานกว่า 2 ปีในการติดตามและสรุปผล อีกทั้งไม่สามารถดำเนินแผนปฏิบัติการเพื่อบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้อย่างเหมาะสม

2. การดำเนินการตรวจสอบและการรายงาน

ถึงแม้ว่าฝ่าย PCA จะนำคู่มือการตรวจสอบบัญชีของศูนย์การช่วยเหลือด้านเทคนิคภูมิภาคแคริบเบียน (Caribbean Technical Assistance Centre: CARTAC) มาใช้ในกระบวนการตรวจสอบบัญชีและการรายงานผลการตรวจสอบของหน่วยงาน แต่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังคงเลือกตรวจสอบเอกสารตามความเคยชินและประสบการณ์ส่วนบุคคล จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพการตรวจสอบได้อย่างมีมาตรฐาน

การขาดมาตรฐานการตรวจสอบและรูปแบบการรายงานผลส่งผลให้การดำเนินการ PCA ไม่มีการวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการทำงานในด้านต่าง ๆ จึงทำให้ระบบการบริหารความเสี่ยงและกระบวนการตรวจสอบอื่น ๆ ในภาพรวมของหน่วยงานมีข้อบกพร่องอยู่เสมอและไม่ยั่งยืน

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตรวจพบความผิดปกติ (Irregularity) ในรูปแบบต่าง ๆ จากการตรวจสอบสินค้าของสีฟ้าและของสีเขียวมากกว่าร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าสินค้าที่ถูกวิเคราะห์ว่ามีความเสี่ยงต่ำกลับมีความเสี่ยงจะฉ้อฉลสูง เนื่องจากไม่มีระบบการรวบรวมข้อมูล และขาดการจัดการผลการตรวจสอบแต่ละครั้งเพื่อนำไปปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยงของการนำเข้าสินค้าในครั้งต่อ ๆ ไป ยิ่งไปกว่านั้น การขาดบทบัญญัติทางกฎหมายที่บังคับให้ผู้ประกอบการต้องชำระอากรขาดตามผลการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย ส่งผลให้ผู้ประกอบการอาจเพิกเฉยหรือต่อต้านผลการตรวจสอบจนทำให้การดำเนินการ PCA ขาดผลสัมฤทธิ์

3.5 การประสานงาน

ศุลกากรเบลีซไม่มีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลและผลการตรวจสอบระหว่างฝ่ายบริหารความเสี่ยง ฝ่าย PCA ฝ่ายจำแนกพิกัตอัตราศุลกากร และฝ่ายกฎหมายด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า จึงทำให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องท้าทาย

3.6 การบริหารทรัพยากรบุคคล และการฝึกอบรม

ศุลกากรเบลีซไม่จัดว่าการดำเนินการ PCA เป็นหน้าที่ของศุลกากรที่จำเป็นต้องใช้ทักษะพิเศษในการตรวจสอบบัญชีและความเข้าใจในข้อมูลการค้าที่ซับซ้อน ส่งผลให้ไม่มีการจัดสรรบุคลากรตามความสามารถ และไม่มี การฝึกอบรมเพื่อเสริมขีดความสามารถด้านการดำเนินการ PCA โดยเฉพาะ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบส่วนใหญ่ ขาดความรู้พื้นฐานในการทำงาน และไม่สามารถพัฒนา ขีดความสามารถให้สามารถใช้ทักษะขั้นสูงในการดำเนินการ PCA ได้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ทั้งหมดต้องสับเปลี่ยน หมุนเวียนทุก ๆ 2 ปี จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องใน การฝึกฝนประสบการณ์และขาดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ และข้อเสนอสำหรับศุลกากรไทย

จากข้อมูลในภาพรวมของกระบวนการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (PCA) ของศุลกากรไทย ศุลกากรญี่ปุ่น และศุลกากรเบลีส ที่ได้นำเสนอไปแล้วข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างกับกระบวนการทำงานในด้านต่าง ๆ และข้อเสนอแนะสำหรับศุลกากรไทย ได้ดังนี้

1. ขอบกฎหมาย

• ความเหมือน

ทั้งสามหน่วยงานมีขอบกฎหมายที่มอบอำนาจให้ศุลกากรดำเนินการกระบวนการ PCA

• ความแตกต่าง

ศุลกากรไทยและศุลกากรญี่ปุ่นมีขอบกฎหมายที่ช่วยใช้บังคับข้อบทใหญ่ในประเด็น PCA แต่ศุลกากรเบลีสยังไม่มีขอบกฎหมายที่ใช้ควบคุมผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย (Non-compliant Trader) ได้อย่างครอบคลุม

• คำแนะนำสำหรับศุลกากรไทย

หน่วยงานศุลกากรควรมีขอบกฎหมายที่กำหนดบทบาทและสิทธิในการดำเนินการตรวจสอบผู้ประกอบการของเจ้าหน้าที่ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจโดยมิชอบและป้องกันมิให้การดำเนินการ PCA ขัดขวางการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ทั้งนี้ ศุลกากรไทยควรออกระเบียบข้อบังคับในภาพรวมเกี่ยวกับการดำเนินการ PCA ที่ใช้บังคับทั้งกองตรวจสอบอากร (กตอ.) และหน่วยงาน PCA ที่อยู่ภายใต้สำนักงานศุลกากรส่วนภูมิภาค ซึ่งระบุสิทธิของเจ้าหน้าที่ PCA และบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการอย่างชัดเจน

2. ระบบการบริหารความเสี่ยง

• ความเหมือน

สุลการกรไทยและสุลการกรญี่ปุ่นใช้ระบบการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการ PCA

• ความแตกต่าง

สุลการกรเบลีซยังไม่มีกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการใช้การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการ PCA

• คำแนะนำสำหรับสุลการกรไทย

สุลการกรไทยยังมีความท้าทายในเรื่องการจัดทำข้อมูลข่าวกรองสำหรับการดำเนินการ PCA โดยเฉพาะประกอบกับเจ้าหน้าที่ PCA บางส่วนยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเอกสาร ทำให้การดำเนินการ PCA ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงควรมีการจัดตั้งระบบข่าวกรองของการดำเนินงาน PCA โดยตรง (PCA Data Intelligence) และมีการจัดทำฐานข้อมูลระดับการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance level) ของผู้ประกอบการเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินการ PCA ตลอดจนการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ PCA ในประเด็นต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการ PCA อาทิ ด้านราคาสุลการกร ด้านพิกักอัตราสุลการกร ด้านกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า เป็นต้น

3. โครงสร้างของหน่วยงาน PCA

• ความเหมือน

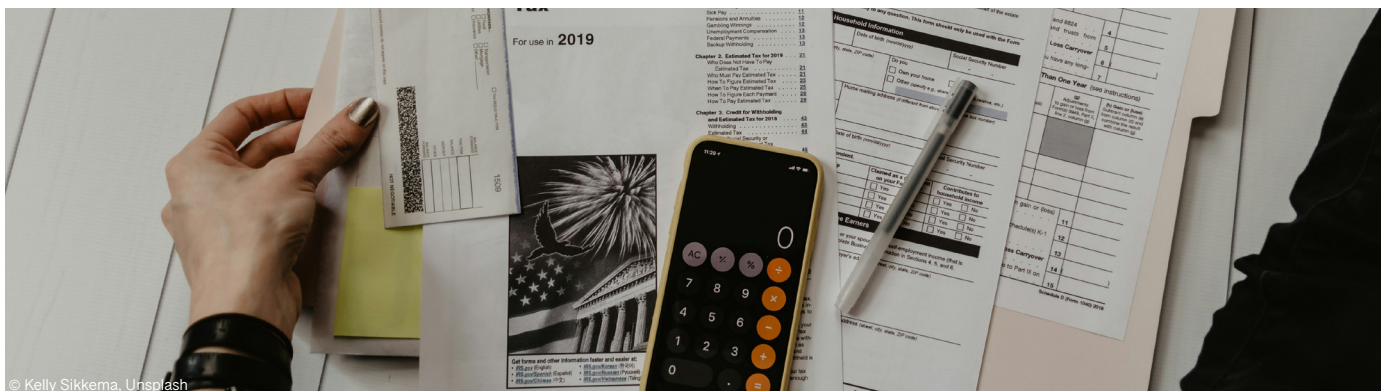
ทั้งสามหน่วยงานมีฝ่ายที่รับผิดชอบการดำเนินการ PCA โดยตรง

• ความแตกต่าง

ทั้งสามหน่วยงานมีโครงสร้างการบริหารงานในฝ่าย PCA ที่แตกต่างกัน สุลการกรไทยมีทั้งกองตรวจสอบอากร (กตอ.) ที่ดำเนินการในสำนักงานใหญ่ และฝ่ายทบทวนหลังการตรวจสอบปล่อยที่กระจายอยู่ในสำนักงานส่วนภูมิภาค ในขณะที่สุลการกรญี่ปุ่นเน้นการกระจายโครงสร้างของฝ่าย PCA ไปอยู่ในสำนักงานส่วนภูมิภาคเพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละพื้นที่ปรับกระบวนการได้เองตามบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ สุลการกรเบลีซมีเพียงส่วนการทำงานในสำนักงานใหญ่

• คำแนะนำสำหรับสุลการกรไทย

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ PCA ของสุลการกรไทย คือ กองตรวจสอบอากร (กตอ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลาง นอกจากนี้ยังมีหน่วยงาน PCA ในระดับภูมิภาคซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานสุลการกรภูมิภาค ซึ่งรูปแบบโครงสร้างดังกล่าวมีข้อจำกัดในเรื่องการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน PCA ของส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จึงควรมีช่องทาง/ระบบการประสานงานทางด้าน PCA และเรื่องที่เกี่ยวข้องระหว่างกองตรวจสอบอากรและหน่วยงาน PCA ในสังกัดสุลการกรภูมิภาค เพื่อแลกเปลี่ยนหรือรายงานความคืบหน้าในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ PCA ร่วมกัน

4. การดำเนินงาน PCA

• ความเหมือน

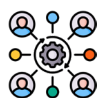
ทั้งสามหน่วยงานดำเนินการตรวจสอบตามข้อจำกัดและบริบทที่เอื้ออำนวยในแต่ละหน่วยงาน

• ความแตกต่าง

ศุลกากรไทยและศุลกากรญี่ปุ่นมีขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบเดียวกัน ในขณะที่ศุลกากรเบลีสไม่มีการกำหนดขั้นตอนและทิศทางของการดำเนินการ PCA อย่างชัดเจน

• คำแนะนำสำหรับศุลกากรไทย

ศุลกากรไทยยังมีความท้าทายในการดำเนินการดำเนินการ PCA ในช่วงสถานการณ์ที่ไม่ปกติหรือภาวะวิกฤต เช่น การแพร่ระบาดของโรค เหตุความขัดแย้ง เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงมีข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มความสำคัญกับการตรวจสอบทางเอกสาร (Desk Audit) โดยเฉพาะในช่วงภาวะวิกฤต เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) โดยให้ผู้ประกอบการส่งเอกสารที่จำเป็นมายังกรมศุลกากร ทั้งนี้ ควรดำเนินการตรวจสอบภายใต้หลักการ Voluntary Compliance Framework (VCF) ซึ่งเป็นหลักการที่ทำให้ผู้ประกอบการเข้าใจประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินการ PCA ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการ PCA ได้เป็นอย่างมาก

5. การประสานงาน

• ความเหมือน

ไม่มีรูปแบบการทำงานที่เหมือนกัน

• ความแตกต่าง

ศุลกากรญี่ปุ่นมีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ศุลกากรไทยยังคงมีการติดต่อประสานงานในประเด็น PCA อย่างจำกัด และศุลกากรเบลีสไม่มีการประสานงานในกระบวนการ PCA

• คำแนะนำสำหรับศุลกากรไทย

การดำเนินการ PCA ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานด้านการจัดเก็บภาษีและภาคธุรกิจในแวดวงต่าง ๆ ศุลกากรไทยจึงควรสร้างช่องทางการสื่อสารทั้งในระดับทางการและไม่เป็นทางการกับหน่วยงานภายนอก โดยควรส่งเสริมความร่วมมือกับกรมสรรพากร (Customs and Tax Cooperation) ต่อไป นอกจากนี้ ยังควรมีช่องทางการสื่อสารกับภาคธุรกิจเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและมีความร่วมมือกันอย่างราบรื่น ช่องทางการสื่อสารดังกล่าวยังช่วยแสดงความโปร่งใสของการดำเนินการ PCA ที่ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นของภาคเอกชนได้

6. การบริหารทรัพยากรบุคคลและการฝึกอบรม

ความเหมือน

ไม่มีรูปแบบการทำงานที่เหมือนกัน

• ความแตกต่าง

ศุลกากรญี่ปุ่นมีการพัฒนาบุคลากรร่วมกันระหว่างสถาบันฝึกอบรมและสำนักงานศุลกากรส่วนภูมิภาค ซึ่งทำให้การฝึกอบรมมีเป้าหมายเฉพาะและเสริมศักยภาพได้ตรงตามเป้าหมาย

ศุลกากรไทยฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ PCA ด้วยหลักสูตรเฉพาะและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่พัฒนาตนเองผ่านระบบ CliK! ของ WCO ทั้งยังมีการอบรมแบบเฉพาะทางโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศด้วย

ศุลกากรเบลีซไม่มีระบบการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะเฉพาะด้าน PCA และไม่มีแผนการส่งเสริมมาตรฐานทักษะ/ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่

• คำแนะนำสำหรับศุลกากรไทย

หน่วยงานศุลกากรควรจัดการฝึกอบรมความรู้ขั้นพื้นฐาน ความสามารถทางภาษาอังกฤษ โดย WCO แนะนำให้จำกัดหรือยกเลิกระบบการให้เงินรางวัลเพื่อลดการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น และเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินการ PCA จากผู้ประกอบการในระยะยาว นอกจากนี้ ศุลกากรไทยควรปรับใช้แนวทางการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของศุลกากรญี่ปุ่นที่เน้นปรับหลักสูตรตามความต้องการของหน่วยงานศุลกากร

ข้อสรุป

การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย (PCA) เป็นกระบวนการที่ยกระดับการควบคุมทางศุลกากรโดยที่ยังสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ ในปัจจุบันศุลกากรไทยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการ PCA อย่างเป็นแบบแผนและมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ แต่ยังคงมีข้อจำกัดในด้านทักษะการตรวจสอบทางเอกสาร (Desk Audit) ของเจ้าหน้าที่ และการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานส่วนภูมิภาคและหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ จึงควรปรับใช้แนวปฏิบัติของศุลกากรญี่ปุ่นในด้านการสร้างช่องทางสื่อสารระหว่างหน่วยงานอย่างชัดเจน การเน้นส่งเสริมทักษะเจ้าหน้าที่ด้านการตรวจสอบบัญชีและเอกสาร ไปจนถึงการเสริมบทบาทของหน่วยงานระดับภูมิภาคเพื่อให้กระบวนการนี้สามารถตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นจากผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

อ้างอิง

Piyawan Phanphuet. "The Comparative Studies of Post-Clearance Audit between Thai Customs and other Customs Administrations: Recommendations to Benefits with Thai Customs." *World Customs Organisation Internship Study Report*, (April 2025).

Office of Customs Affairs
Royal Thai Embassy Brussels

Drève du Rembucher 89
1170 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 660 57 59

Email: thaicustoms@thaicustoms.be
<http://brussels.customs.go.th>

© Freepik

